

SINTEF

LeakNor

Norsk Vann fagtreff 2025

Stian Bruaset, Forsker og Senior
Forretningsutvikler SINTEF

Teknologi for et bedre samfunn

Bakgrunn

- Store kostnader forbundet med vanntap
- Vanntapet/lekkasjene ligger på ca. 30 % nasjonalt
  - Vanntapet i Danmark har det siste tiåret ligget mellom 7,2 og 9,5 %
  - I Sverige er vanntapet beregnet til å være ca. 20 %
- Bærekraftig vanntap i Norge, som er målet innen 2030, er 20 %.
- Spesifikke utfordringer i Norge: kaldt klima, varierende topografi, mange km ledning per innbygger, lite insentiver for å redusere lekkasjer.

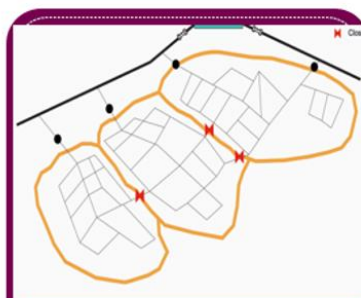
LeakNor

- Etablert som et initiativ mellom vannverkseiere/kommuner, det private og FoU for å bistå Norge i å nå 20 % målet for lekkasjer
- Forskningsprosjekt finansiert av NFR, men høy egeninnsats
- Startet i 2021, ferdig i 2026
- Totalt budsjett ca. 15 mill
- Partnere:
  - 6 kommuner
  - 2 interkommunale (Vestfold Vann, IVAR)
  - 4 FoU
  - Norsk Vann
  - 6 private (flere er med som passive partnere)
  - Oslo er prosjekteier, SINTEF prosjektleder
- Innovasjonsfokus

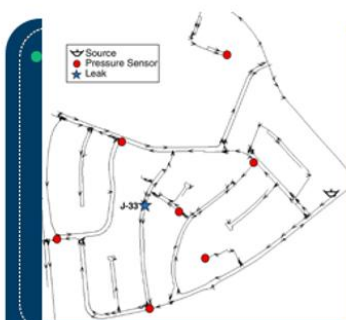
LeakNor – fokus på alle nivå av lekkasjereduksjon

- Deteksjon
- Identifisering/ lokalisering

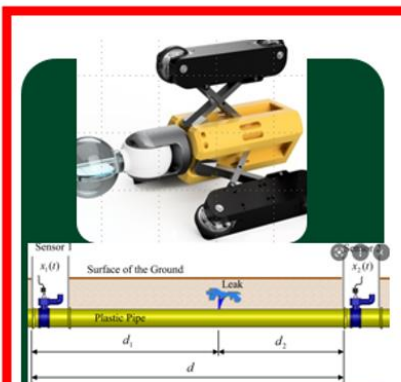
1. Soner

Vannforbruk; totalt
Identifiser kritiske soner: nattforbruk, vann inn og ut

2. Grovlokalisering lekkasjer

- Innad i soner
- Korrelatorer
- Trykksensorer
- Vannmålere
- Smarte vannmålere innomhus

3. Finlokalisering lekkasjer

Pinpointe eksakt lokasjon av lekkasjer for reparasjon
Interne og eksterne metoder tilgjengelig

SINTEF

Fem Resultater

SINTEF

Trykkreduksjon

- Tre hovedløsninger:
  1. Statisk trykkreduksjon – fast nivå, eks. trykket satt ned 2 bar
  2. Hybrid trykkreduksjon – trykket senkes og heves etter forbruk inn i sonen; høyere trykkreduksjon om natten, lavere trykkreduksjon om dagen.
  3. **Dynamisk trykkreduksjon** – trykkreduksjon i sanntid, styrt etter hydraulisk kritisk punkt i sonen (hvor man måler trykket konstant- eks. aldri under 2 bar).
    - Kritisk punkt = punkt med høyest sannsynlighet i sonen for å få negativt trykk

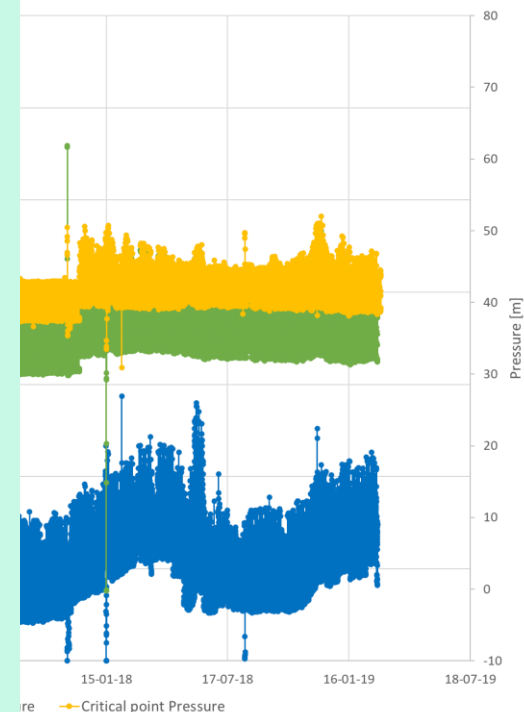
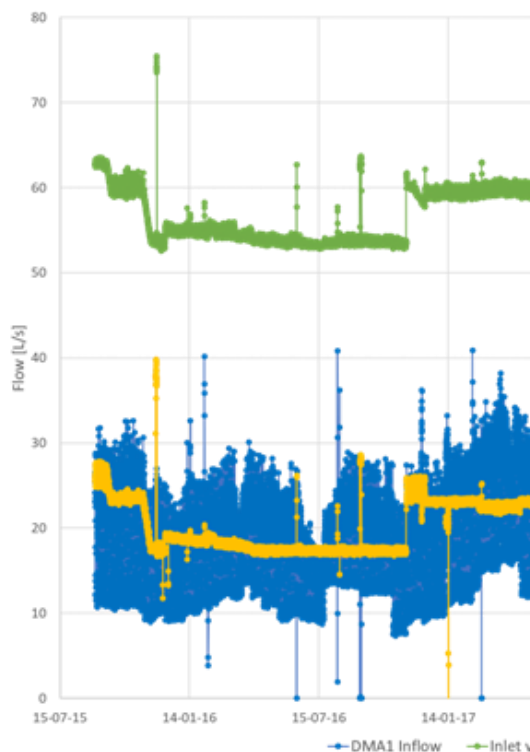
SINTEF

Trykkreduksjon – case Bergen resultater – 2 soner

Reduksjon lekkasjer per enhet redusert trykk:

- **Sone 1: 8,5 l/s/bar**
- **Sone 2: 25,6 l/s/bar**

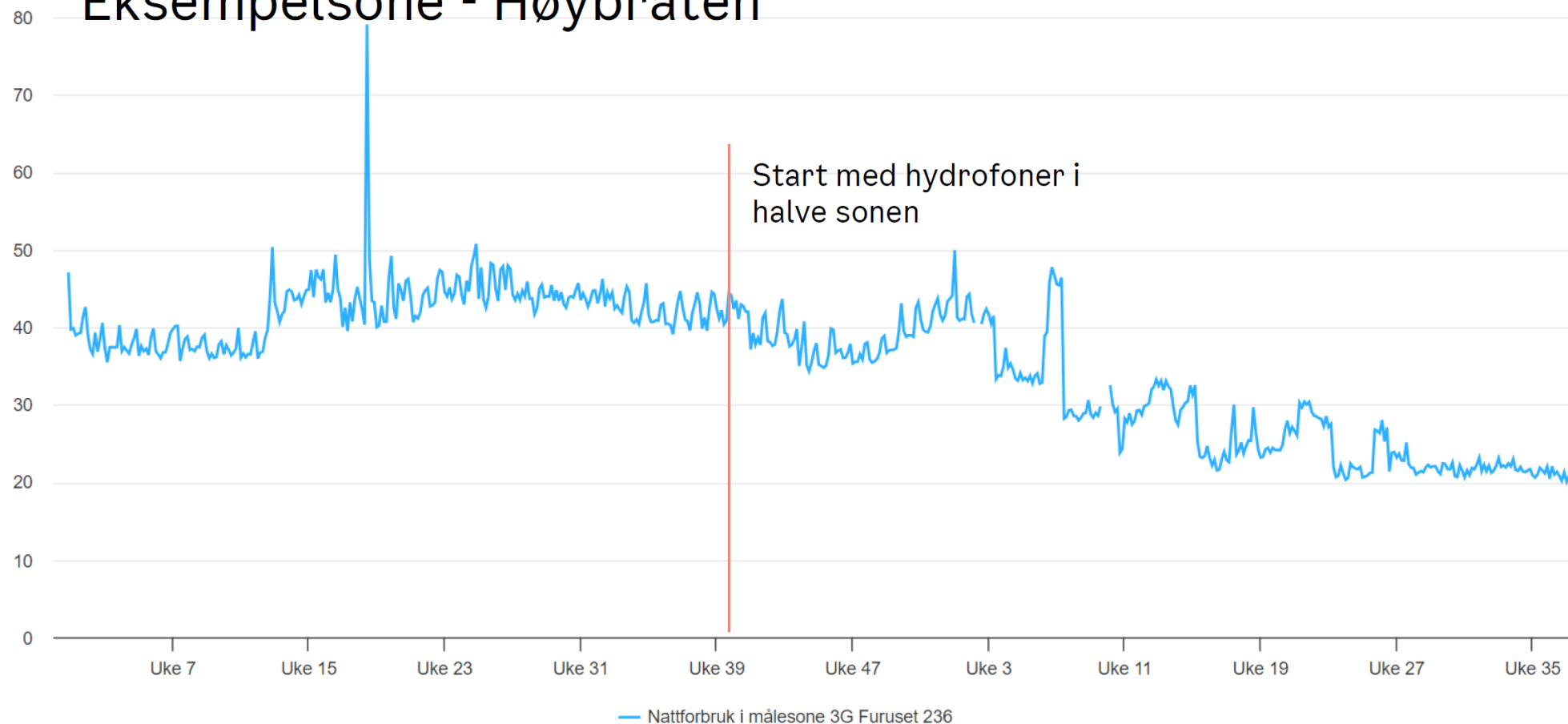
Effekten av trykkreduksjon varierer med topografi, materiale, størrelse på bruddene/hullene i ledningsnett, originalt trykk, totalt trykk man reduserer etc.

Hydrofonpark I Oslo – fra 45 til 23 l/s

Eksempelsone - Høybråten

SINTEF

Teknologi matrise

- Teknologierfaring (fra sluttbrukere) som vil ligge på LeakNor sin nettside
- «Levende matrise», vil oppdateres jevnlig etter prosjektets slutt
- Input fra brukere via skjema på nettsiden

Utstyr	I-rør/in-line			Annet	Mengdemåling/ Analyse		Korrelator		Lydlogger brukt til rutinesøk		Permanent utplasserte GPRS-logger				Tradisjonelle lytteparter			
	Xylem Smartball	Xylem Sahara II	Primayer Pipemic	Utilis Satelett	Soneregnskap/PK	Flexus F401	Primayer Eureka 3+	Primayer Eureka digital	Primayer Enigma	Pipetech SoundSense	Lydlogger		Lydlogger, korrelerende	Hydrofon, korrelerende	Ventil/ marklytter	Ventilyster	Innvendig gods	Marklytter
											Portabel	I bilen						
Vurderingskriterie	Xylem Smartball	Xylem Sahara II	Primayer Pipemic	Utilis Satelett	Soneregnskap/PK	Flexus F401	Primayer Eureka 3+	Primayer Eureka digital	Primayer Enigma	Pipetech SoundSense	Permalog (AlmosLeak)	Phocus3m (Primeweb)	Primayer Enigma 3M	Primayer Enigma 3hyQ	Elektronisk lyttestav	Manuell lyttestav	Innvendig lyttestav	Geofo
Brukervennlig	Ja*	Ja*	Delvis	Ja*	Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Leverandør oppfølging	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Delvis	Ja	Ja	Ja	Dårlig	Dårlig	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Finner lekkasjer	Ja	Ja	Ja	Nei	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Bred anvendelse	Nei	Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Synergi	Ja	Ja	Nei	-	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
IKT-regimet	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Kostnad	Stor	Middels	Liten	Middels	Stor***	Middels	Liten	Liten	Liten	Liten	Liten	Liten	Middels	Middels	Liten	Liten	Liten	Liten
Teknisk tilrettelegging	Stor	Middels	Stor	Nei	Stor	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Middels	Middels	Middels	Middels	Nei	Nei	Nei	Nei
Krever ressurser/mannskap	Stor	Middels	Middels	Stor	Stor	Lite	Lite	Lite	Lite	Lite	Lite	Lite	Lite	Lite	Lite	Lite	Lite	Lite
Integres m/ analyseverktøy	Ingen**	Ingen**	Ingen	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Leverandøravhengighet	Stor	Stor	Nei	Stor	Middels	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Stor	Middels	Middels	Middels	Nei	Nei	Nei	Nei
Avhengighet internt	Stor	Middels	Middels	Middels	Stor	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Stor	Nei	Nei	Nei	Nei
Innkjøpsregimet	Ulempe	Ulempe	Nei	Ulempe	Ulempe	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Ulempe	Ulempe	Ulempe	Ulempe	Nei	Nei	Nei	Nei
Krever drift og vedlikehold	Nei*	Nei*	Ja	Nei*	Ja	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels	Nei	Nei	Nei	Nei
Krever opplæring	Ja	Ja	Middels	Ja	Ja	Ja	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels	Lite	Lite	Lite	Lite
Samlet vurdering	God	God	God	Dårlig	Middels	Middels	God	God	God	God	Dårlig	God	God	God	God	God	God	God

*Pakkeløsning

**Mulig å integrere etter manuelt arbeid

***Anskaffelsesinvestering

Smarte husvannmålere

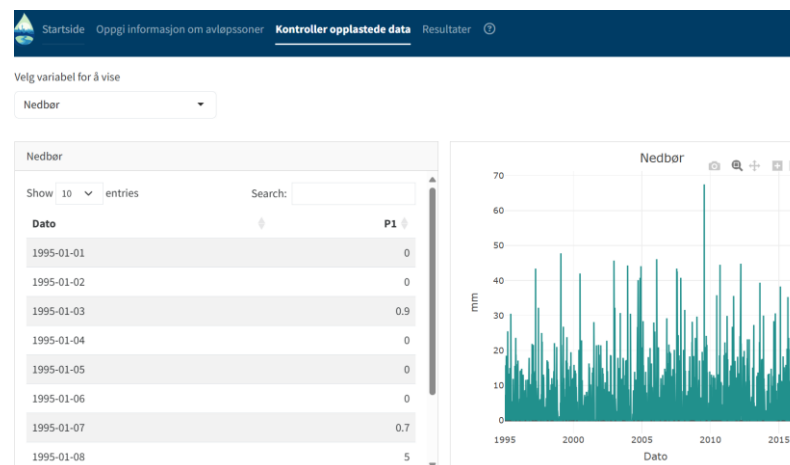
- Trondheim - Implementering av 60 000 **smarte husvannmålere** for å få mer **nøyaktig soneregnskap** for vannforbruk – gir mer nøyaktig oversikt over faktisk lekkasjenivå i sonene
- Flere case med **smarte husvannmålere med lekkasjedeteksjon**:
  - «Lytter» etter lekkasjer fra måler, ut på stikkledning og potensielt også litt på den offentlige ledningen.
  - Veldig effektiv for å finne lekkasjer på stikkledninger og i påkoblingspunkt.
  - Mange kommuner med gode erfaringer – Sapsborg, Åmot, Melhus etc.
  - **GDPR/personvernutfordringer som må løses**
    - Norsk Vann har utarbeidet en rapport
    - Leverandører har leid inn kompetanse på området og utarbeidet en rapport som et tilsvarende

SINTEF

Beslutningsstøtte ML verktøy

- Vi utvikler en modell som skal brukes til å peke på ledninger som forårsaker lekkasjer
- Flere typer maskinlæringsmodeller vil benyttes. Resultatene fra dem vil så brukes til å verifisere hverandre slik at usikkerhet kan reduseres.
- Vil benytte åpen **app løsning**

Treffsikkerheten til ML modellene

% of all failures: how good is the model at predicting/finding real leaks/failures?

«Over» prediction: how many failures does the model predict which did not happen?
(assuming 20 % of these have failures/leaks).

Targeted use of models? Use for different purposes?

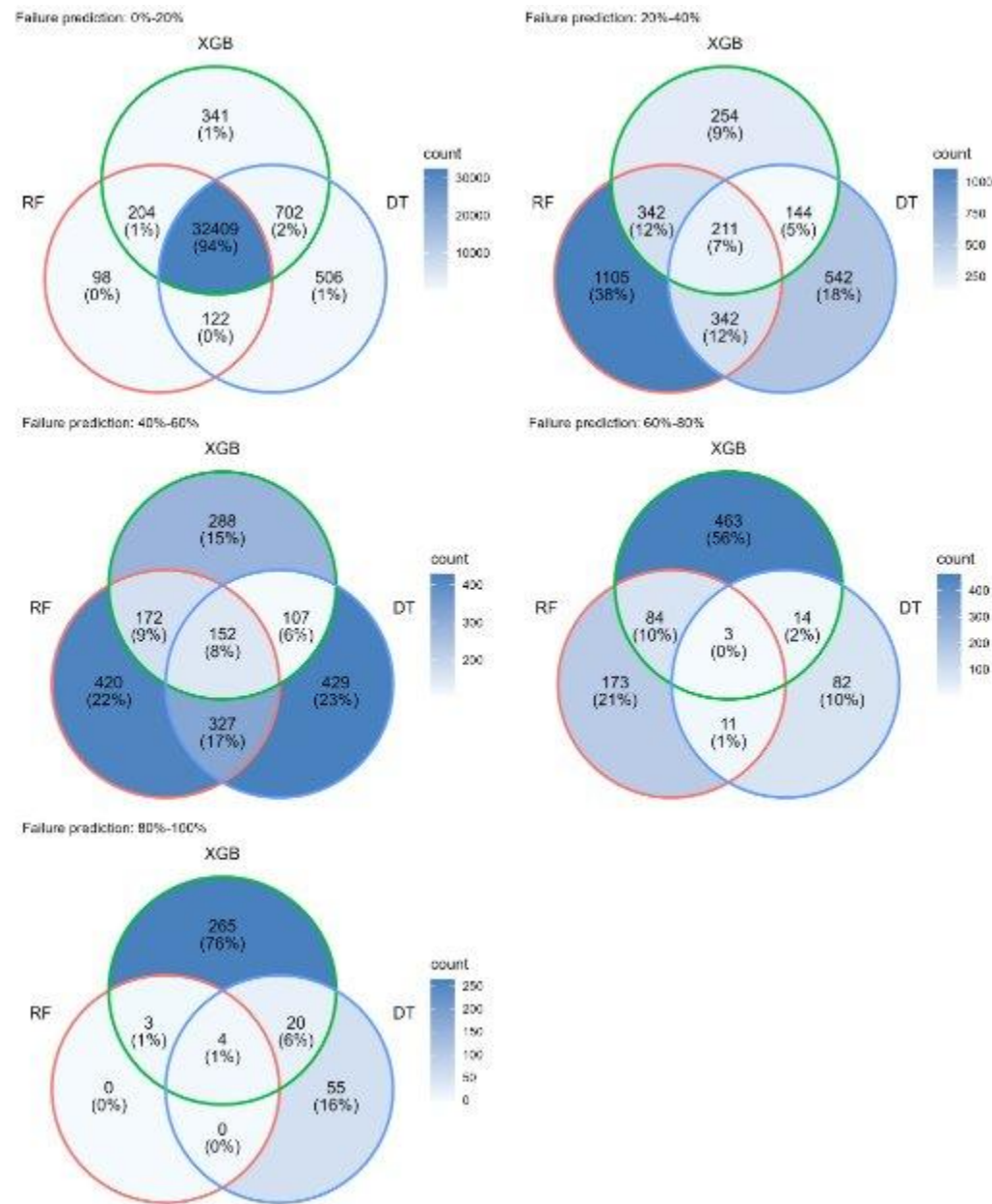
A combination of the models, «sharpening» the models on each other is the best approach,
reducing uncertainty.

	% of all failures	"Over" prediction
RF	78,9	13,8
XGBoost	89,0	15,0
ANN	86,9	13,4
Decision Tree	77,2	4,6

SINTEF

Redusere usikkerhet til ML modellene

SINTEF

Oppsummering - Anbefalinger fra LeakNor for lekkasjereduksjonsarbeid

SINTEF

Steg 1: identifiser soner med lekkasjer

Soneinndeling:

1. **Installer vannmålere.** Mål vannforbruk inn/ut av sone.
  - a. Vannmålere industri
  - b. Private husvannmålere (smarte husvannmålere)
2. Sett opp **soneregnskap**
3. **Anvend sonevis maskinlæringsmodell** (på vannforbruk) for å oppdage nye lekkasjer i soner, eks. Volve sin Water Alert
4. **Anvend trykkreduksjon** (start med statisk, over tid gå over til dynamisk) for effektiv reduksjon av lekkasjer. Bidrar også til å forlenge levetiden til ledningsnettene.

SINTEF

Steg 2: identifiser potensielle «syndere»

Innad i sonene:

1. Anvend *LeakNors beslutningsstøtteverktøy* basert på ML (klart våren 2026): **peker ut mistenkte ledninger – versting liste** for hver sone
2. Andre teknologier kan benyttes for å **verifisere verstinglisten**:
  - hydrofoner (evt. Korrelatorer på utsiden av rør) – lytte om natten – korrelering av lekkasjepunkt
  - trykksensorer (se etter trykkfall)
  - Vannmålere på nettet - lokalt forhøyet nattforbruk?

SINTEF

Steg 3: let etter nøyaktige lekkasjepunkt

Finlokalisering:

1. Ta **utgangspunkt** i verstinglisten
2. **Smarte husvannmålere** – gode erfaringer fra kommuner – installer målere med lekkasjedeteksjon (personvern utfordringer)
3. **Teknologi:**
  - Mange teknologier med varierende suksess/erfaringer
  - Benytt seg av LeakNors teknologimatrise for å identifisere relevante teknologier – kontakt referansepersoner for å få utdypende informasjon

Hvordan komme ned på 20 % lekkasjer i Norge?

1. Nettverk for lekkasjereduksjon

2. Kompetanse- og utdanning lekkasjereduksjon

LeakNor diskuterer muligheten for å invitere til dialogkonferanse mellom kommuner og teknologileverandører for å identifisere utviklingsbehov i fellesskap.

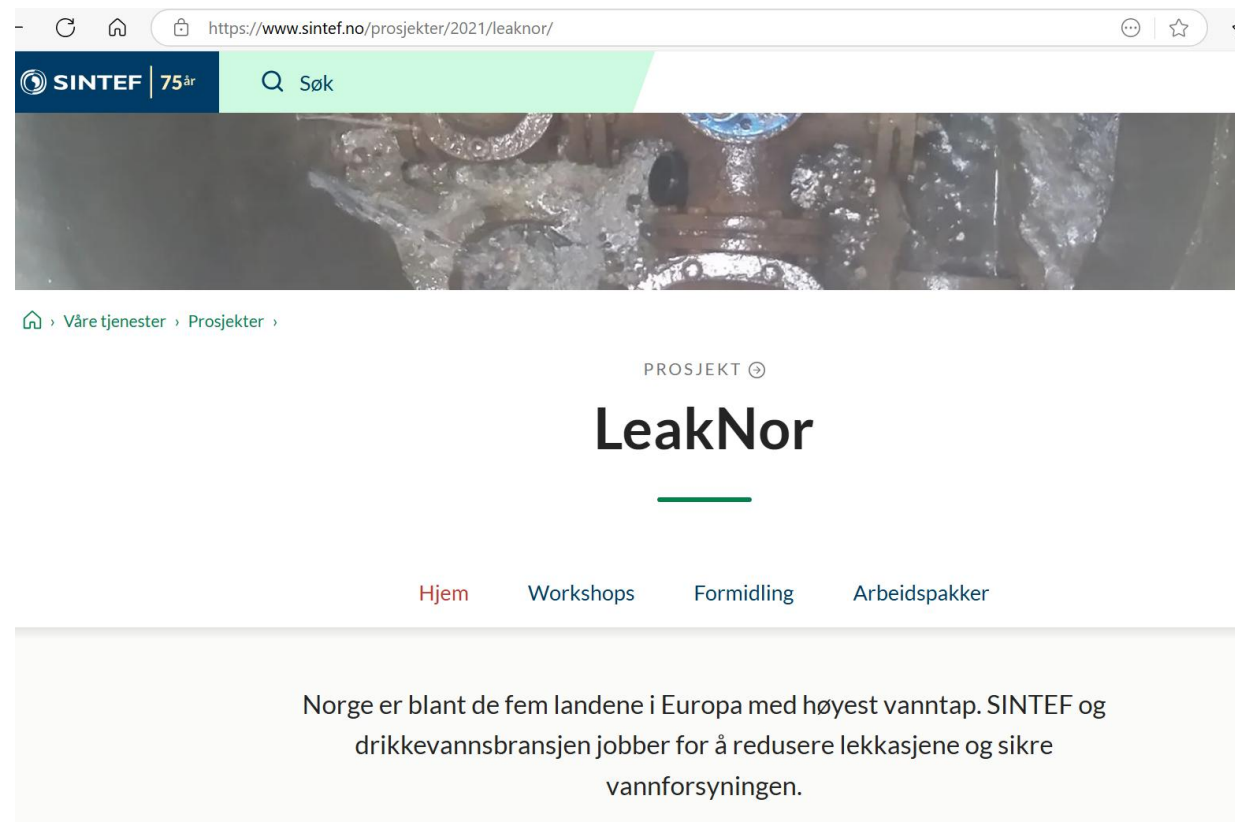
- Høsten 2025
- I Oslo
- Workshop basert
- Identifisere **spesifikke** utviklingsbehov

Kommuner peker ut finlokalisering som det punktet det er størst utfordringer på, og der hvor det er størst behov for innovasjon

Nettside

- <https://www.sintef.no/prosjekter/2021/leaknor/>

SINTEF

Takk for meg!

SINTEF

Teknologi for et bedre samfunn